

SVĚRÁZNÝ HLAS KRUŠNÝCH HOR URWÜCHSIGE STIMME DES ERZGEBIRGES

Anton Günther

Anton Günther byl známý německý krušnohorský písničkář, lidový básník a zpěvák. Skládal písně psané německým krušnohorským nářečím, motivované ponejvíce láskou k domovu v Krušných horách a obdivem k jejich přírodním krásám.

Písničky nejen psal, ale také sám interpretoval za doprovodu kytary, houslí či tabací harmoniky. Svě písně vydával vlastním nákladem s ilustracemi na speciálních pohlednicích. Ještě za Güntherova života byly vydány desítky zpěvníků, notových sbírek a textových sborníků s jeho tvorbou.

Zpěvák se narodil 5. června 1876 v Božím Daru. Původně chtěl vystudovat lesnictví, což ale pro chudobu rodičů nebylo možné. V německém Buchholz u se začal učit litografem; výuční list získal v tiskárně A. Haaseho v Praze.

V první světové válce byl tehdy již známý písničkář na italské frontě těžce zraněn. Po návratu z vojenského lazaretu domů již nikdy své rodné městečko nepustil. Až do konce života zde žil jako prostý chalupník a hudebou si jen vylepšoval skromné živobytí. 29. dubna 1937 spáchal sebevraždu. Její pohyby nebyly nikdy úplně objasněny. Pohřben byl v Božím Daru. Hrob Antona Günthera, zdobený bronzovým reliéfem od Hermanna Rosy, je poutním místem, které již desítky let hojně navštěvují početní ctitelé Güntherova díla.

Güntherovy písničky v Krušnohoří doslova zlidověly a staly se duchovním majetkem několika generací německého obyvatelstva hor. Napsal celkem zhruba 150 písní, z nichž k nejoblíbenějším patří např. Pozdrav Krušným horám (*Grüß dich Gott, mei Arzgebirg*), Pochoď lyžařů (*Schneeschuh-fahrermarsch*), Doma je doma (*Derham is derham*), Píseň o borůvkách (*Blüh Schwarzbeer blüh*), Nezapomeň na svůj domov (*Vergaßs dei Haamit net*) aj.

Jak se dá vytušit již z jejich názvů, Güntherovo dílo je psané pro laika naprosto nesrozumitelným německým krušnohorským nářečím. Přesto jsou jeho písně v německé části Krušnohoří velmi populární dodnes.

Anton Günther war ein bekannter deutscher Liedermacher, Volksdichter und Sänger. Er komponierte Lieder in der Erzgebirgsmundart, die vor allem von der Liebe zur Heimat und der Bewunderung des Erzgebirges geprägt sind.

Seine Lieder hat er nicht nur selbst komponiert sondern auch, begleitet von Gitarre, Blechmusik oder Geige, selbst gesungen. Seine Kompositionen wurden auch auf Liedpostkarten veröffentlicht. Noch während Günthers Lebens wurden zahlreiche Gesangsbücher, Partituren und Textbücher seiner Arbeiten verlegt.

Der Sänger wurde am 5. Juni 1876 in Boží Dar geboren. Ursprünglich wollte er Forstwesen studieren, aber das war wegen der Armut seiner Eltern nicht möglich. Im deutschen Buchholz begann er die Litograf - Lehre; den Lehrbrief bekam er von der Hoflithographieanstalt A. Haase in Prag.

Im Ersten Weltkrieg wurde der damals schon bekannte Liedermacher auf der italienischen Front schwer verwundet. Nach seiner Heimkehr hat er seine Geburtsstadt nie mehr verlassen. Bis zum Ende seines Lebens lebte er als Kleinbauer und hat mit seiner Musik den bescheidenen Lebensunterhalt aufgebessert. Am 29. April 1937 schied er freiwillig aus dem Leben. Der Grund dafür wurde nie völlig geklärt. Begraben wurde er in Boží Dar. Das Anton Günther Grab, mit dem Bronzerelief von Hermann Rosa, ist zu einer Pilgerstätte geworden, und wird seit Jahrzehnten von den Anton Günther Anhängern besucht.

Anton Günthers Kompositionen wurden im Erzgebirge zu Volksliedern für mehrere Generationen der deutschen Bevölkerung. Er komponierte ungefähr 150 Lieder, zu den bekanntesten davon gehören zum Beispiel *Grüß dich Gott, mei Arzgebirg*, *Schneeschuhfahrer Marsch*, *Derham is derham*, *Blüh Schwarzbeer blüh*, *Vergaßs dei Haamit net* usw.

Wie man schon von den Namen der Lieder ableiten kann, sind Anton Günthers Werke für einen Laien in einer fast unverständlichen Erzgebirgsmundart geschrieben. Trotzdem sind seine Lieder im deutschen Teil des Erzgebirges bis heute sehr populär.

INFOCENTRUM / INFOZENTRUM

Prohlédněte si "virtuální prohlídku **Božího Daru**" na www.bozidar.cz / Besichtigten Sie die "virtual tour von Boží Dar" auf www.bozidar.cz

www.bozidar.cz

info@bozidar.cz

Tel.: +420 359 571 007

MUZEUM BOŽÍ DAR

MUSEUM BOŽÍ DAR

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI
BEDEUTENDE PERSÖNLICHKEITEN

Ziel 3 ICI3

Evropská unie, Evropský fond pro regionální rozvoj; Investice do vaší budoucnosti / Europäische Union, Europäischer Fonds für regionale Entwicklung; Investition in Ihre Zukunft.

VLASTIVĚDNÉ MUZEUM BOŽÍ DAR HEIMATMUSEUM BOŽÍ DAR

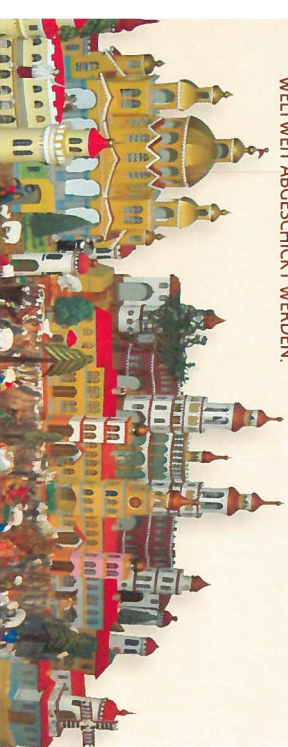
MUZEUM BYLO OTEVŘENO ROKU 2000 A SOUSTŘEDUJE VÍCE NEŽ 230 EXPONÁTŮ MAPUJÍCÍCH HISTORII DOLOVÁNÍ A ŽIVOTA NA BOŽÍM DARU. NADEJTE ZDE PROSLULÉ BOŽIDARSKÉ BETLĚMÝ, VÝSTAVU MINERÁLŮ I SELSKOU JIZBU VYBAVENOU DOBOVÝM NÁBYTKEM, NEBO TŘEBA SBÍRKU HISTORICKÝCH LVŽÍ.

DO PROSLULÉ JEŽŠKOVY POŠTOVNÍ SCHRÁNKY LZE CELOROČNĚ VHAZOVAT VÁNOČNÍ POHLEDNICE A PŘÁNÍ, KTERÁ ČESKÁ POŠTA V PŘEDVÁNOČNÍM ČASE OPATŘUJE TRADIČNÍM VÁNOČNÍM RAZÍTKEM A ROZESÍLA JE PO CELÉM SVĚTĚ.

DAS MUSEUM WURDE IM JAHR 2000 GEÖFFNET. ES FÜHRT MEHR ALS 230 EXPONATE VOR, DIE DIE GESCHICHTE DES BERGBAUS UND DES LEBENS IN BOŽÍ DAR VORSTELLEN. SIE FINDEN HIER DIE BERÜHMTE GOTTESGÄBER KRIPPE, EINE AUSSTELLUNG DER MINERALIEN, EINE ERZGEBIRGSTUBE MIT HISTORISCHEN MÖBELN UND EINE SAMMLUNG VON HISTORISCHEN SKIERN.

IN DEN BERÜHMTEN CHRISTKINDSRIEKASTEN KANN MAN GANZJÄHRIG WEIHNACHTSKARTEN WERFEN, WELCHE IN DER VORWEIHNACHTSZEIT MIT EINEM WEIHNACHTSSTEMPEL VERSEHEN UND WELTWEIT ABGESCHICKT WERDEN.

SPISOVATEL UPROSTŘED SNĚHU SCHRIFTSTELLER IN MITTEN VOM SCHNEE

Nikos Kazantzakis

 Nikos Kazantzakis je nejvýznamnější řecký prozaik 20. století. Narodil se

18.2.1883 daleko od studených Krušných hor na silnečném ostrově Kréta. Vystudoval práva v Athénách a filozofii na Sorbonně v Paříži. Byl velkým cestovatelem. Jeho cesty vedly do Švédska, Ruska, žil v Berlíně i ve Vídni, odkud podnikl cestu do Afriky a Asie. V roce 1948 dělal v Paříži poradce pro UNESCO. Neklidný vývoj ve střední Evropě zavalil tohoto velkého Krétana na počátku třicátých let i do tehdejšího Československa.

Tento prozaik nacházel svou tvůrčí energii jen v kontaktu s prvotními elementy – zemí, vodou, sluncem, mořem. Ruch velkoměsta jej vyčerpával a proto utíkal do „absolutní samoty uprostřed sněhu“.

Nečekaná možnost se mu naskytla ve vlaku cestou do Prahy, kdy mu náhodným spolecestujícím, českým horníkem, bylo nabídnuto vystoupit v Jáchymově a pokračovat do výšky 1028 m n.m., kde leží Boží Dar. Útočiště našel na Myslivnách v domku pana Filipa Krause.

Kazantzakis strávil na Božím Daru dvě období - od 10.5.1928 do 9.4.1930 a od konce června 1931 do 31.5.1932. Na Božím Daru ho lákala nejenom láce nájmu a skromnost živobytí, ale především dokonale podmínky k tvorbě. Napsal zde svůj epos *Odyseas*, který je pokládán za jeho největší životní dílo.

Práci na druhé a třetí verzi eposu, na němž začal pracovat v roce 1924 na Krétě, věnoval většímu času obou svých pobytů v Božím Daru. Třetí verze dokončená při druhém pobytu je základem konečné podoby díla, které obsahuje 333 333 veršů.

Vznikly zde však i zárodky a plány dalších autorových významných děl jako např. Kapitán Elias, Kapitán Michalis, Snoboda nebo smrt. Při druhém pobytu na Božím Daru se prozaik vrátil k myšlence filmových scénářů.

Tak vznikly náčrtky k filmům Buddha, Don Quijote, Dekameron, Zatržení slunce a další.

Nikos Kazantzakis
Reke
Zortas

Lze říci, že božidarské období bylo pro Kazantzakise nesmírně plodné. V roce 1952 se objevily první příznaky zhubné nemoci, na níž 26.10.1957

Nikos Kazantzakis zemřel. Nutno ještě podotknout, že velmi vřelý vztah ke Kazantzakisovi měl náš hudební skladatel Bohuslav Martinů, který podle předlohy knihy Kristus znovu ukřížovaný složil operu.

 Nikos Kazantzakis ist ein bedeutendster griechischer Schriftsteller des 20. Jahrhunderts. Er wurde am 18.2.1883, weit vom kalten Erzgebirge auf der sonnigen Insel Kreta geboren. Er hat Jura in Athen und Philosophie an der Sorbonne in Paris studiert. Reisen war seine Leidenschaft. Er war in Schweden, Russland, er lebte in Berlin, Wien, von hier unternahm er eine Reise nach Afrika und Asien. Im Jahre 1948 war er in Paris als Berater für UNESCO beschäftigt. Die unruhige Entwicklung in Mitteleuropa brachte diesen Großen Kretischen anfangs der dreißiger Jahre auch in die damalige Tschechoslowakei.

Dieser Prosaiker hat seine kreative Energie nur im Kontakt mit den primären Elementen – Erde, Wasser, Sonne, Meer gefunden. Das Treiben der Großstadt hat ihn erschöpft und deshalb floh er in die „absolute Einsamkeit mitten im Schnee“.

Eine unerwartete Möglichkeit entstand bei einer Zugreise nach Prag, wo ihm ein Mitreisender angeboten hat in Jáchymov auszustiegen und bis in eine Höhe 1028 m. weiter nach Boží Dar zu reisen. Hinterland fand er in Myslivny im Haus Herrn Filip Kraus.

Kazantzakis verbrachte in Boží Dar zwei Zeiträume - von 10.5.1928 bis 9.4.1930 und von ende Juni 1931 bis 31.5.1932. In Boží Dar reizte ihm nicht nur die billige Miete und das beschiedene Leben, aber besonders die optimalen Bedingungen zum Schreiben. Er schrieb hier den Epos *Odyseas*, welcher für sein größtes Lebenswerk gehalten wird.

Die überwiegende Zeit seiner Aufenthalte in Boží Dar widmete er der Arbeit an der zweiten und dritten Version des Epos, mit welchen er im Jahr 1924 auf Kréta begann. Die dritte Version, die beim zweiten Aufenthalt beendet wurde, ist die Basis der Finalversion des Werkes welches 333 333 Versen enthält.

Es entstanden hier aber auch Ansätze und Pläne für weitere Kazantzakis bedeutende Werke wie zum Beispiel Kapitán Elias, Kapitán Michalis, Freiheit oder Tot. Beim zweiten Aufenthalt in Boží Dar kehrte der Prosaiker zum Gedanken der Filmszenarien zurück. So entstanden Ansätze zu den Filmen Buddha, Don Quijote, Dekameron, Sonnensternis und weiteren.

Man kann sagen, dass der gottesgäber Zeitraum für Kazantzakis sehr fruchtbar war. Im Jahr 1952 erschienen die Ersten Symptome der bösartigen Krankheit, derer Nikos Kazantzakis am 26.10.1957 unterlag. Wichtig ist es zu erwähnen, dass der tschechische Komponist Bohuslav Martinů eine sehr herzliche Beziehung zu Kazantzakis hatte, und nach seinem Buch *Kristus neu gekreuzigt* eine Oper komponierte.